

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/56/2025
Identifikačné číslo spisu:	4422201625
Dátum vydania rozhodnutia:	25.02.2026
Meno a priezvisko:	Mgr. Peter Melicher
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:4422201625.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov: 1/ F. A., narodený XX. S. XXXX, Š., R. C. XX, 2/ K. A., narodená XX. S. XXXX, Š., R. C. XX, obaja zastúpení: Centrum správnej pomoci Galanta, so sídlom Galanta, Staničná 1702/10, IČO: 51 412 802, proti žalovaným: 1/ Slovenská sporiteľňa, a.s., so sídlom Bratislava, Tomášikova 48, IČO: 00 151 653, zastúpený: AK JUDr. Marek Hic, s. r. o., so sídlom Martin, P. O. Hviezdoslava 10625/23B, IČO: 36 865 036, 2/ EOS KSI Slovensko, s.r.o., so sídlom Bratislava - mestská časť Ružinov, Prievozská 2, IČO: 35 724 803, zastúpený: Remedium Legal, s.r.o., so sídlom Bratislava - mestská časť Ružinov, Prievozská 2, IČO: 53 255 739, 3/ U9, a.s., so sídlom Bratislava, Zelinárska 6, IČO: 35 849 703, zastúpený: STANĚK VETRÁK & PARTNERI, s.r.o., so sídlom Bratislava, Dunajská 15, IČO: 36 795 038, o určení, že nehnuteľnosti nie sú zaťažené záložným právom, vedenom na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 9C/52/2022, o dovolaní žalobcov 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 31. októbra 2024 sp. zn. 8Co/42/2024, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaní 1/ a 2/ majú proti žalobcom 1/ a 2/ právo na náhradu trov dovolacieho konania.

Žalovanému 3/ sa náhrada trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nové Zámky (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom zo dňa 27. marca 2023 č.k. 9C/52/2022-424 v spojení s opravným uznesením zo dňa 09. januára 2024 č.k. 9C/52/2022-552 žalobu žalobcov v celom rozsahu zamietol a o náhrade trov konania rozhodol tak, že priznal každému zo žalovaných nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % voči žalobcom 1/ a 2/.

2. Na odôvodnenie svojho rozhodnutia uviedol, že žalobcovia sa podanou žalobou domáhali určenia, že nehnuteľnosti, ktoré majú v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov, nachádzajúce sa v k.ú. Š., zapísané na LV č. XXXX ako parcely registra „C“ č. XXXX vo výmere 243 m² a stavba rodinného domu so súp. č. XXXX postavená na parcele registra „C“ č. XXXX (ďalej aj ako „predmetné

nehnutelnosti“ alebo „nehnutelnosti“) nie sú zaťažené záložným právom v prospech žalovaného 1/, ani v prospech žalovaného 2/. Žalobcovia uzatvorili so žalovaným 1/ ako záložným veriteľom zmluvu o zriadení záložného práva na predmetných nehnuteľnostiach za účelom zabezpečenia pohľadávky žalovaného 1/ zo zmluvy o splátkovom úvere zo dňa 24. 01. 2007, ktorú žalovaný 1/ uzatvoril ako veriteľ s W. K. a D. K. ako dlžníkmi, a predmetom ktorej bolo poskytnutie splátkového úveru s výškou úveru 2.030.000 Sk. Žalovaný 2/, na ktorého pohľadávka veriteľa z uvedenej zmluvy o splátkovom úvere bola postúpená, oznámil žalo začatie výkonu záložného práva predajom predmetných nehnuteľností na dražbe podľa zákona č. 527/2002 Z.z. o dobrovoľných dražbách (ďalej len „zákon o dobrovoľných dražbách“). Okresný súd Nové Zámky v konaní vedenom pod sp. zn. 6Csp/89/2018 právoplatným rozsudkom zo dňa 27. septembra 2019 zamietol žalobu žalobcov W. K. a D. K., F. A. (tu žalobca 1/) a K. A. (tu žalobca 2/) proti žalovaným Slovenská sporiteľňa, a.s. (tu žalovaná 1/) a Platiť sa oplatí, s.r.o. o určenie neplatnosti zmluvy o splátkovom úvere a určenie neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva k predmetným nehnuteľnostiam, o určenie, že výkon záložného práva záložného veriteľa Slovenskej sporiteľne, a.s. je neplatný a o určenie, že právne úkony spoločnosti Platiť sa oplatí, s.r.o., ktorými realizuje dobrovoľnú dražbu nehnuteľností sú neplatné. Okresný súd Nové Zámky v konaní vedenom pod sp. zn. 18Csp/31/2020 v právnej veci žalobcu EOS KSI Slovensko, s.r.o. (tu žalovaný 2/) proti žalovaným W. K. a D. K. rozsudkom zo dňa 03. júna 2022 žalovaných zaviazal k povinnosti spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 88.223,78 eura, zmluvný úrok vo výške 5,13 % ročne zo sumy 67.216,62 eura od 11. 03. 2020 do 20. 12. 2036 a úrok z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 78.842,31 eura od 11. 03. 2020 do 20. 12. 2036, do troch dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku. Proti rozsudku podali žalovaní odvolanie a vec nebola právoplatne skončená. Žalovaný 3/ ako dražobník zverejnil na základe návrhu záložného veriteľa oznámenie o pripravovanej dražbe predmetných nehnuteľností, s dátumom konania dražby 18. 05. 2022. Dňa 22. 06. 2022 vykonal žalovaný 3/ ako dražobník na návrh záložného veriteľa dobrovoľnú dražbu predmetných nehnuteľností podľa zákona o dobrovoľných dražbách. Na dražbe došlo k vydraženiu nehnuteľností spoločnosťou EOS Slovensko Investment LC, s.r.o. za cenu 91.800 eur.

3. Podľa súdu prvej inštancie vydražením predmetných nehnuteľností na dobrovoľnej dražbe prešlo vlastnícke právo k nehnuteľnostiam príklepom licitátora na vydražiteľa. Vykonaním záložného práva na dobrovoľnej dražbe došlo aj k zániku záložného práva podľa § 151 md ods. 1 Občianskeho zákonníka a žalobcovia už viac nie sú aktívne vecne legitimovaní v tomto spore a rovnako tak ani žalovaní nie sú už v spore pasívne vecne legitimovaní. Žalovaný 3/ okrem toho bol iba dražobníkom, nebol zmluvnou stranou ani úverovej zmluvy a ani záložnej zmluvy, a teda nie je nositeľom subjektívnych práv a povinností vyplývajúcich z právneho vzťahu medzi žalobcami a žalovaným 2/. Nie je v právnom vzťahu s vlastníkom zálohu, ale s navrhovateľom dražby - záložným veriteľom, ktorý o výkone záložného práva rozhoduje. Dražobník na základe zmluvy len organizuje dražbu ako jeden zo spôsobov výkonu záložného práva na základe zmluvy. Okrem toho žalobcovia žalovali o určenie, že nehnuteľnosti nie sú zaťažené záložným právom, teda o určenie (ne)existencie právnej skutočnosti, a na takúto žalobu neboli splnené procesné podmienky § 137 písm. d) zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok, v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), pretože možnosť určenia takejto právnej skutočnosti explicitne nevyplýva z ustanovenia osobitného predpisu. Ani v prípade, že by bola ich žaloba považovaná za žalobu o určenie, či tu právo je alebo nie podľa § 137 písm. c) CSP, nebola procesne prípustná, pretože žalobcom chýba na požadovanom určení naliehavý právny záujem, čo je podmienkou takejto žaloby, a je preto vylúčené sa zaoberať žalobou vo veci samej (t.j. meritórne). V priebehu konania došlo k vydraženiu nehnuteľností, žalovaný 2/ vykonal svoje záložné právo formou dobrovoľnej dražby a platnosť tejto dražby môže byť napadnutá výlučne žalobou podľa zákona o dobrovoľných dražbách. Posudzovanie platnosti dobrovoľnej dražby nemohlo byť predmetom tohto konania, resp. rozhodnutie, ktorého sa žalobcovia domáhali, je pre usporiadanie vzájomných vzťahov sporových strán irelevantné, lebo nemôžu zvrátiť platnosť a účinky dobrovoľnej dražby. Žalobcovia podali na prvoinštančný súd aj žalobu o určenie neplatnosti dobrovoľnej dražby, ktoré konanie sa vedie pod sp. zn. 10C/109/2022 a nebolo ešte právoplatne skončené. Ak sa teda záložné právo realizovalo a zároveň nebolo rozhodnuté o neplatnosti dražby (výkonu záložného práva) platí, že záložné právo vykonaním zaniklo a ku dňu rozhodnutia vo veci samej preto neexistoval aktuálny objektívny stav právnej neistoty o tom, že dané záložné právo neexistuje. Vo vzťahu k žalovanému 1/ platí aj to, že tento v čase rozhodovania súdu už

nebol záložným veriteľom a preto určenie vo vzťahu k existencii záložného práva, z ktorého nie je záložným veriteľom, nemôže odstraňovať žiadnu objektívnu neistotu v takomto právnom vzťahu, lebo nie je účastníkom takéhoto právneho vzťahu. Vo vzťahu k nemu je toto určenie bez praktického významu, ale i bez akéhokoľvek vecného opodstatnenia. Prvoinštančný súd posúdil aj námietku premĺčania záložného práva vznesenú žalobcami. Podľa neho bola nedôvodná, pretože žalovaný 2/ podaním zo dňa 24. 07. 2017 pristúpil k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti úveru a najskôr dňom nasledujúcim, t.j. 25. 07. 2017 bolo možné pristúpiť k výkonu záložného práva. Podľa ustanovenia § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka „záložné práva sa nepremlčujú skôr, než zabezpečená pohľadávka“. Nárok zo zmluvy o splátkovom úvere si žalovaný 2/ uplatnil voči dlžníkom na súde žalobou o zaplatenie 69.810,82 eura s príslušenstvom dňa 23. 03. 2020, ktoré konanie nie je právoplatne skončené. Nepochybne si uplatnil pohľadávku zo zmluvy o splátkovom úvere pred uplynutím premĺčacej doby a premĺčacia doba od podania žaloby v zmysle ustanovenia § 112 Občianskeho zákonníka neplynie. Pokiaľ teda nedošlo k premĺčaniu zabezpečovanej pohľadávky a záložný veriteľ začal s výkonom záložného práva, resp. s predajom zálohu tak, ako to bolo aj v predmetnej veci, nemožno sa úspešne domôcť námietky premĺčania záložného práva zo strany záložcov. Čo sa týka námietok žalobcov voči zmluve o splátkovom úvere, námietky premĺčania v súvislosti s premĺčaním zabezpečenej pohľadávky a v súvislosti s vyhlásením mimoriadnej splatnosti úveru, tieto námietky žalobcovia v tomto konaní neboli oprávnení vznášať, lebo neboli zmluvnou stranou zmluvy o splátkovom úvere.

4. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcov rozsudkom z 31. októbra 2024 sp. zn. 8Co/42/2024 rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením potvrdil a každému zo žalovaných priznal voči žalobcom nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

5. V odôvodnení svojho rozhodnutia odvolací súd uviedol, že rozsudok súdu prvej inštancie je vecne správny, v celom rozsahu sa stotožňuje s jeho odôvodnením a konštatuje správnosť jeho dôvodov. Ďalej uviedol, že žalobcovia sa domáhali určenia, že predmetné nehnuteľnosti v ich vlastníctve nie sú zaťažené záložným právom v prospech žalovaného 1/ a žalovaného 2/. Prvoinštančný súd zistil, že žalobcovia mali postavenie záložcov a predmetné nehnuteľnosti poskytli ako zabezpečenie pohľadávky žalovaného 1/ zo zmluvy o splátkovom úvere, ktorú tento uzatvoril s dlžníkmi W. a D.Á. K.. Záložné právo bolo zapísané v prospech žalovaného 1/ riadne do katastra nehnuteľností. Úver nebol riadne a včas dlžníkmi splácaný, žalovaný 1/ vyhlásil mimoriadnu splatnosť úveru a pristúpil k zahájeniu výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou. Tá bola nakoniec na návrh žalovaného 2/, ktorému bola postúpená pohľadávka z úveru voči dlžníkom úspešne vykonaná dňa 22. 06. 2022 a vlastnícke právo k nehnuteľnostiam prešlo príklepom licitátora na vydražiteľa, spoločnosť EOS Slovensko Investment LC, s.r.o., za cenu 91.800 eur. Súd prvej inštancie správne skúmal ako prvoradú otázku, či sú splnené procesné podmienky na to, aby mohol vo veci konať. Správne potom ustálil, že aj keď sú žalobcovia stále zapísaní na liste vlastníctva ako vlastníci nehnuteľností, niet sporu o tom, že v priebehu súdneho konania prebehla úspešná dražba ich nehnuteľností a vlastnícke právo k nehnuteľnostiam prešlo príklepom licitátora na vydražiteľa. Výkonom záložného práva zaniklo aj samotné záložné právo. Konanie o určenie neplatnosti dobrovoľnej dražby iniciované žalobcami nebolo ku dňu rozhodnutia prvoinštančného súdu právoplatne skončené. Ku dňu rozhodnutia prvoinštančného súdu tak žalobcovia neboli aktívne vecne legitimovaní na podanie tejto žaloby a rovnako tak aj žalovaní nemohli byť pasívne vecne legitimovanými stranami sporu. Vzhľadom na uvedené skutočnosti žalobcovia v konaní nemali ani naliehavý právny záujem na určení, že nehnuteľnosti nie sú zaťažené záložným právom, keď toto v priebehu konania zaniklo. Neexistoval preto objektívny stav právnej neistoty o tom, že dané záložné právo neexistuje (nezaťažuje nehnuteľnosti). Námietku žalobcov, že vzhľadom na ich postavenie spotrebiteľov nemusel v spore preukazovať naliehavý právny záujem na požadovanom určení vyhodnotil odvolací súd ako nedôvodnú. Zo žiadneho právneho predpisu nevyplyva skutočnosť, že v prípade, ak žalobca má postavenie spotrebiteľa, netýka sa ho povinnosť ustanovená v § 137 písm. c) CSP preukazovať naliehavosť právneho záujmu na požadovanom určení. Táto povinnosť platí vo všeobecnosti pre každého, kto si súdnou cestou uplatňuje žalobu podľa ustanovenia § 137 písm. c) CSP. Odvolací súd ešte dodal, že všetky námietky, týkajúce sa ne/platnosti, resp. ne/vykonateľnosti záložnej zmluvy, môžu byť riešené aj v konaní o neplatnosti dražby ako predbežné otázky. Obiter dictum sa odvolací súd ešte vyjadril k námietke premĺčania zabezpečovanej pohľadávky a k výkonu záložného

práva, ktoré námietky už posúdil súd prvej inštancie, ale žalobcovia ich vo svojom odvolaní opakovali.

6. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia 1/ a 2/ (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie odôvodnené podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a), b), c) CSP a žiadali, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu a aj ním potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie.

7. Dovolatelia poukázali na to, že v čase podania žaloby i do dňa podania dovolania je na liste vlastníctva č. XXXX pre k.ú. Š. pri ich nehnuteľnostiach zapísané záložné právo v prospech žalovaného 1/ ako aj zmena záložného veriteľa pohľadávky na postupníka-žalovaného 2/. Aj z týchto dôvodov je napadnutý rozsudok nepreskúmateľný, nepresvedčivý a v rozpore so zákonom. Tvrdenie odvolacieho súdu o zániku záložného práva jeho vykonaním na dobrovoľnej dražbe je nesprávnym právnym posúdením veci z dôvodu, že najprv by muselo záložné právo existovať a až potom by mohlo zaniknúť vykonaním na dobrovoľnej dražbe. V prejednávanom prípade žiadny súd neskúmal, či záložné právo skutočne vzniklo. Súd prvej inštancie ako i odvolací súd nevykonali v tomto smere dokazovanie zmluvou o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam a mandátnou zmluvou uzavretou medzi žalovaným 1/ a žalobcami, pričom tieto sú spotrebiteľskými zmluvami a každý súd je povinný z úradnej povinnosti takéto zmluvy podrobiť súdnej kontrole a to nielen podľa právnych predpisov Slovenskej republiky ale i podľa práva Európskej únie. V predmetnej záložnej zmluve absentuje náležitosť podľa § 151b ods. 3 Občianskeho zákonníka - najvyššia hodnota istiny, do ktorej sa pohľadávka zabezpečuje, ak zmluva o zriadení záložného práva neurčuje hodnotu zabezpečenej pohľadávky. Absencia tejto náležitosti spôsobuje absolútnu neplatnosť záložnej zmluvy. Úvahy súdov o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobcov sú nepravdivé a irelevantné, pretože s poukazom na čl. 46 a čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky, každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Nikto nemá právo ani súd odmietnuť či uprieť dovolaťom im zákonom priznané práva. Oba súdy sa podľa dovolaťov nevyjadrili ani k pohľadávke, pre vymozenie ktorej malo byť realizované záložné právo. Opomenuli účelovo skúmať vznik a existenciu pohľadávky. Žalovaný 1/ mal pristúpiť k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti úveru a to podaním zo dňa 24. 07. 2017. Preto sa dovocatelia domnievajú, že žalovaný 1/ tým ukončil zmluvný vzťah zo zmluvy o splátkovom úvere, zmluva zanikla a bezpochyby zanikli i všetky ostatné závislé zmluvy a to aj zmluva o zriadení záložného práva k ich nehnuteľnostiam a tým i záložné právo. Súd prvej inštancie mal v konaní ex offo posúdiť platnosť záložnej zmluvy z dôvodu absencie zákonom predpísaných náležitostí. Keďže takáto otázka nebola doposiaľ dovolacím súdom riešená, uplatňujú dovocatelia dovolací dôvod podľa § 421 písm. b) CSP. Ak by záložná zmluva bola súdom prvej inštancie ex offo posúdená a bola vyhlásená za absolútne neplatný právny úkon z dôvodu absencie zákonných náležitostí, tak by neplatilo, že sa nedalo rozhodovať o existencii alebo neexistencii záložného práva z dôvodu údajnej úspešne vykonanej dobrovoľnej dražby. Ďalej dovocatelia odôvodnili svoje dovolanie aj podľa § 421 písm. c) CSP, pretože je nejednotná rozhodovacia prax odvolacieho súdu v otázke uzavretia a platnosti zmluvy. V čase podania žaloby bolo už Najvyšším súdom Slovenskej republiky rozhodnuté vo veci postúpenia pohľadávky podľa § 92 ods. 8 zákona o bankách s poukazom na § 53 ods. 9, v súvislosti s § 565 druhá veta Občianskeho zákonníka. Súd prvej inštancie mal povinnosť skúmať ex offo, či boli splnené podmienky pre postúpenie pohľadávky. V otázke procesnej prípustnosti žaloby o určenie, že nehnuteľnosti nie sú zaťažené záložným právom a naliehavého právneho záujmu dovocatelia poukázali na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 427/2023 a rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/249/2021, 4Cdo/169/2021 a 2Cdo/162/2022.

8. Nesprávne je podľa dovolaťov aj právne posúdenie nimi vznesenej námietky premlčania pohľadávky zabezpečenej záložným právom na ich nehnuteľnostiach, keď nezohľadnili skutočnosť, že pôvodný veriteľ v čase súdneho konania, v ktorom sa domáhal zaplattenia pohľadávky túto postúpil na žalovaného 2/. Premlčacia doba pritom spočívala iba vo vzťahu medzi účastníkmi konania a preto okamihom postúpenia pohľadávky na žalovaného 2/ došlo k prerušeniu spočívania premlčacej lehoty. K opätovnému spočívaniu premlčacej doby došlo potom až právoplatnosťou rozhodnutia súdu, ktorým sa pripustila zmena žalobcu v súdnom konaní. Pri zohľadnení uvedených skutočností je správny záver, že premlčacia doba zabezpečenej pohľadávky uplynula pred právoplatnosťou rozhodnutia súdu, ktorým

bola pripustená zmena účastníka na strane žalobcu.

9. Nakoniec dovolatelia uviedli, že rozsudok odvolacieho súdu je nesprávny, pretože trpí vadou podľa § 420 písm. f) CSP. Odvolací súd napadnutý rozsudok neoprel o relevantné právne normy Slovenskej republiky súvisiace s náležitosťami podľa § 151b ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka, ktoré v predmetnej zmluve úplne absentujú, a nepodrobil zmluvu o zriadení záložného práva preskúmaniu ex offo. Na podporu uvedeného dovolateľa dali do pozornosti rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/477/2014, od ktorého sa mal odvolací súd napadnutým rozsudkom odchýliť. Konajúce súdy podľa dovolateľov nevzali do úvahy, že pri absolútnej neplatnosti právneho úkonu je dôsledkom to, že právny úkon nemá žiadne právne účinky, absolútne neplatná zmluva nikoho nezaväzuje, právny účinok nenastane, takáto zmluva nemá od začiatku (ex tunc) žiadne právne následky, hľadá sa naň akoby neexistoval. Rozsudok je teda nepreskúmateľný, pri riešení otázky neexistencie záložného práva sa súdy nezaoberali vyriešením právnej otázky absolútnej neplatnosti právneho úkonu - zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam. Prvoinštančný súd na základe vykonaného dokazovania skutkovými a právnymi zisteniami došiel k extrémnemu nesúladiu (I. ÚS 402/08) a hodnotenie dôkazov nemá racionálny základ. Odôvodnenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu i rozsudku súdu prvej inštancie sú nepreskúmateľné, a to do takej miery, že zakladajú dôvodnosť podaného dovolania. Tento nedostatok spočíva predovšetkým v tom, že súd prvej inštancie sa v odôvodnení rozhodnutia dostatočným spôsobom nezaoberal platnosťou právneho úkonu zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam.

10. K dovolaniu žalobcov sa vyjadril žalovaný 1/, ktorý navrhol, aby bolo dovolanie žalobcov odmietnuté. Podľa neho je napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vecne správne, v rozhodnutí neabsentuje relevantné odôvodnenie a uvedené rozhodnutie je rozhodnutím zákonným. V dovolaní žalobcov absentujú právne relevantné dôvody prípustnosti dovolania. Dovolatelia poukazujú na určité skutočnosti, resp. ich hodnotia, nielen nesprávne, ale predovšetkým nerelevantne, keď tieto neboli a nemohli byť predmetom konania pred súdom, nehovoriac o tom, že sa týkali iného právneho vzťahu. Žalobcovia podali v spore určovaciu žalobu a bez ohľadu na ich postavenie ako spotrebiteľov, bolo potrebné zistiť, či podanou žalobou môžu žalobcovia dosiahnuť odstránenie spornosti práva a či snáď len zbytočne nevyvolávajú konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné (ďalšie) súdne konanie. Podľa názoru žalovaného 1/ sa povinnosť tvrdenia i dôkazná vzťahuje i k skutočnosti naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení a vo vzťahu k uvedenému neboli zo strany žalobcov unesené procesné bremená, čo samo osebe implikuje záver o nedôvodnosti žaloby. V konaní bolo nesporné to, že dňa 22. 06. 2022 sa konala dobrovoľná dražba predmetných nehnuteľností, na ktorej boli tieto vydražené a teda prebehol výkon záložného práva. V dôsledku toho záložné právo podľa § 151md ods. 1 písmeno i) Občianskeho zákonníka zaniklo. Je vedené konanie o neplatnosť dobrovoľnej dražby, ktoré nie je zatiaľ právoplatne skončené. V čase rozhodovania súdu prvej inštancie tak neexistoval aktuálny objektívny stav právnej neistoty o tom, že dané záložné právo neexistuje (nezaťažuje nehnuteľnosti) a preto určenie vo vzťahu k existencii záložného práva nemôže odstraňovať žiadnu objektívnu neistotu v právnom vzťahu. Rozhodnutia oboch súdov naplnili princíp právnej istoty a už uvedené úplne zrejme i teoreticky vylučuje dôvodnosť dovolania.

11. K dovolaniu žalobcov sa vyjadril aj žalovaný 2/, ktorý uviedol, že sa stotožňuje s napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu. Vzhľadom na realizáciu záložného práva vykonaním dobrovoľnej dražby žalobcovia nemajú aktívnu vecnú legitimáciu, žalovaní nie sú pasívne vecne legitimovaní a niet ani naliehavého právneho záujmu na určení požadovanom žalobcami. Skutočnosti namietané žalobcami v dovolaní nemajú s dôvodmi zamietnutia žaloby súvis. Žalovaný 2/ preto navrhol, aby bolo dovolanie žalobcov zamietnuté.

12. Žalovaný 3/ sa k dovolaniu žalobcov nevyjadril.

13. K vyjadreniam žalovaných 1/ a 2/ na svoje dovolanie sa vyjadrili žalobcovia, ktorí uviedli, že ako spotrebiteľia nemusia preukazovať naliehavý právny záujem na požadovanom určení, čo vyplýva zo zákona o ochrane spotrebiteľa. V katastri nehnuteľností sú stále zapísaní ako vlastníci predmetných

nehnuteľností a rovnako je v ňom zapísané i záložné právo, ktoré ich zaťažuje. Hodnovernosť týchto údajov nebola spochybnená. O platnosti dobrovoľnej dražby sa doposiaľ vedie súdne konanie a dovolatelia nežiadajú, aby o tejto otázke bolo rozhodnuté v tomto spore. Súdny mali ex offio preskúmať platnosť záložnej zmluvy, avšak zvolili formalistický prístup. Predmetná žaloba je jediným prostriedkom, ktorým žalobcovia môžu ochrániť svoje vlastnícke právo.

14. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobcov 1/ a 2/ nie je prípustné.

15. Dovolatelia vyvodzovali prípustnosť svojho dovolania v prvom rade z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

16. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (pozri rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 559/2018, sp. zn. III. ÚS 47/2019, alebo rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/140/2019, sp. zn. 4Cdo/120/2019 a pod.). Takýto nesprávny procesný postup súdu môže spočívať predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

17. V danom prípade videli dovolatelia naplnenie uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP v tom, že rozsudok odvolacieho súdu je nesprávny, nepreskúmateľný, nie je opretý o relevantné právne normy Slovenskej republiky súvisiace s náležitosťami podľa § 151b ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka a súd nepodrobil zmluvu o zriadení záložného práva preskúmaniu ex offio.

18. Dovolací súd po preskúmaní veci konštatuje, že uvedené tvrdenia dovolateľov, ktorými odôvodňujú prípustnosť svojho dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, nie sú opodstatnené. Z rozsudkov oboch súdov nižších inštancií je zjavné, že zistený skutkový stav - preukázané vykonanie záložného práva zaťažujúceho nehnuteľností žalobcov na úspešnej dobrovoľnej dražbe a s tým súvisiaci súdny spor o platnosť dobrovoľnej dražby, ktorý nie je právoplatne skončený, viedli oba súdy k záveru o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobcov, pasívnej vecnej legitímácii žalovaných a nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobcov na požadovanom určení v zmysle § 137 písm. c) CSP, keď za zisteného skutkového stavu predmetná určovacia žaloba už nijako nerieši prípadný stav objektívnej právnej neistoty žalobcov ohľadne zaťaženia ich nehnuteľností záložným právom. Záver o nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovaných 1/ a 3/ súdy ešte odôvodnili tým, že žalovaný 1/ už v čase rozhodovania súdu nebol záložným veriteľom, keď zabezpečenú pohľadávku postúpil na žalovaného 2/ a žalovaný 3/ bol iba dražobníkom, nebol zmluvnou stranou ani úverovej zmluvy a ani záložnej zmluvy, a teda ani jeden z nich nie je nositeľom subjektívnych práv a povinností vyplývajúcich z právneho vzťahu medzi žalobcami a žalovaným 2/. Z uvedených dôvodov sa súdy nezaoberali už meritom veci a žalobu žalobcov bez ďalšieho zamietli.

19. Z obsahu rozsudkov súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu, ktoré treba chápať v ich vzájomnej komplexnej jednote ako celok (IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09), podľa dovolacieho súdu vyplýva, že sudy jasne a výstižne vysvetlili, ako posúdili podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, a ako vec právne posúdili. Odôvodnenia ich rozsudkov sú presvedčivé a spĺňajú všetky obsahové kritériá stanovené v § 220 ods. 2 CSP.

20. Pokiaľ dovolatelia vyvodzovali prípustnosť dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP z nesprávneho právneho záveru súdov o nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, k uvedenému dovolací súd pripomína, že už dávnejšie dospel k záveru, podľa ktorého realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (R 54/2012). Na tomto závere najvyšší súd aj naďalej zotrváva (R 24/2017, 1Cdo/202/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/76/2018) a za ústavnoprávne akceptovateľný ho považuje i ústavný súd (I. ÚS 61/2019).

21. Skutočnosť, že konajúce sudy po prijatí záveru o nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobcov na určovacej žalobe už neskúmali zmluvu o zriadení záložného práva z hľadiska jej platnosti ale žalobu bez ďalšieho zamietli, rovnako nemožno považovať za nesprávny procesný postup, ktorým by bolo porušené právo žalobcov na spravodlivý súdny proces. Uvedený procesný postup (zamietnutie určovacej žaloby bez ďalšieho skúmania jej vecnej opodstatnenosti v prípade nedostatku naliehavého právneho záujmu) zodpovedá konštantnej judikatúre dovolacieho súdu, podľa ktorej ak súd zamietla určovaciu žalobu v zmysle § 137 písm. c) CSP (predtým § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku - zákon č. 99/1963 Zb.) pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na takomto určení, je vylúčené, aby súčasne takúto žalobu preskúmal po vecnej stránke (1Cdo/91/2006, 4Cdo/37/2009, 5Cdo/211/2010, 9Cdo/30/2024).

22. Žalobcovia môžu polemizovať so závermi súdov, ktoré viedli k zamietnutiu ich žaloby ale za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľov. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 324/2011) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania (strán sporu) vrátane ich dôvodov a námietok. Samotné odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (IV. ÚS 112/05, IV. ÚS 324/2011). Dovolací súd nezistil opodstatnenosť žiadneho z dôvodov, ktoré žalobcovia uvádzali v dovolaní na odôvodnenia uplatneného dovolacieho dôvodu zmätočnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu podľa § 420 písm. f) CSP. Právo žalobcov na spravodlivý proces bolo naplnené tým, že sudy po vykonaní všetkých rozhodných dôkazov a ich vyhodnotení zistili riadne skutkový stav a po správnom výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodli tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo že by boli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a tým aj podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04). Dovolanie žalobcov je tak v tejto časti neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP.

23. Pokiaľ ide o dovolateľmi uplatnený dôvod nesprávneho právneho posúdenia veci dovolacím súdom (§ 421 CSP), tu dovolací súd dospel k záveru, že ani v tejto časti dovolanie prípustné nie je.

24. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

25. Aby na základe dovolania podaného v zmysle § 421 ods. 1 CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce

niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

26. Uvedeným spôsobom dovolateľa v tejto veci nepostupovali, keď právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom nedefinovali. Dovolací súd však v snahe autenticky porozumieť dovolaniu žalobcov (viď nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 15/2021 z 25. mája 2021 alebo jeho nález sp. zn. I. ÚS 336/2019 z 09. júna 2020) sa pokúsil zistiť, v akých právnych otázkach sa odvolací súd podľa dovolateľov nesprávneho právneho posúdenia dopustil. Podľa obsahu dovolania by sa nesprávne právne posúdenie odvolacieho súdu malo týkať platnosti záložnej zmluvy pri absencii náležitosti podľa § 151b ods. 3 Občianskeho zákonníka - najvyššia hodnota istiny, do ktorej sa pohľadávka zabezpečuje, ak zmluva o zriadení záložného práva neurčuje hodnotu zabezpečenej pohľadávky a premlčania pohľadávky, ktorá bola zabezpečená záložným právom.

27. K tomu dovolací súd uvádza, že právna otázka môže mať znaky relevantné v zmysle § 421 CSP len za predpokladu, ak by výsledok jej riešenia (posúdenia a vyhodnotenia) odvolacím súdom predstavoval dôvod, na ktorom je založené rozhodnutie odvolacieho súdu.

28. Podľa dovolacieho súdu napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v predmetnej právnej veci nebolo založené na riešení ani jednej z otázok, ktoré sa dovolateľa pokúsili nastoliť vo svojom dovolaní. Z obsahu napadnutého rozsudku odvolacieho súdu je zrejmé, že tento sa v plnej miere stotožnil so závermi súdu prvej inštancie o nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobcov na požadovanom určení v zmysle § 137 písm. c) CSP, a preto bola žaloba žalobcov zamietnutá bez ďalšieho skúmania merita veci, teda bez toho, aby uvedené právne otázky odvolací súd posudzoval vo vzťahu k dôvodnosti žaloby (na čom nič nemení ani skutočnosť, že sa odvolací súd obiter dictum vyjadril k otázke premlčania pohľadávky zabezpečenej záložným právom, keď posúdenie tejto otázky k zamietnutiu žaloby žalobcov nevedlo). Preto aj v tejto časti bolo potrebné vyhodnotiť dovolanie žalobcov ako neprípustné, a to podľa § 447 písm. f) CSP.

29. Vzhľadom na uvedené závery najvyšší súd dovolanie žalobcov podľa § 447 písm. c), f) CSP odmietol v celom rozsahu ako neprípustné.

30. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

31. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.